

Brussel, 13 juli 2010 - Meer dan 2 miljoen voorkeurstemmen gaan verloren doordat 25 federaal verkozenen van 8 verschillende partijen beslist hebben om niet te zetelen. Het fenomeen wordt unaniem afgekeurd, de volgende regering moet hiernaar handelen.

Het fenomeen ‘schijnkandidaten’, de ‘stemmenkanonnen’ die hun naam aan de lijsten lenen zonder de intentie het mandaat waarvoor ze zich kandidaat stellen op te nemen, is niet nieuw. Maar het wordt steeds vaker afgekeurd, ook door de kandidaten zelf. Dat werd duidelijk uit de recente enquête van Transparency International Belgium onder ruim 500 kandidaten voor de verkiezingen van 13 juni 2010 - dat is ruim 25% van de kandidaten van de grootste politieke partijen¹.

Vrijwel alle bevroegde kandidaten (99%) stelden dat de huidige situatie, waarin er geen enkele regelgeving bestaat, dient aangepast te worden, maar de voorgestelde oplossingen verschillen. Eén op vijf beperkte zich tot het verplichten van kandidaten om op voorhand hun intenties kenbaar te maken. Een ruime meerderheid van de ondervraagden (80%) pleitte echter voor het invoeren van een wettelijke regeling. Het laten samenvallen van de regionale en federale verkiezingen met verbod om zich kandidaat te stellen op beide lijsten (38%) en de kandidaat verplichten om te zetelen waar hij het laatst verkozen werd (34%), hadden de voorkeur.

25 schijnkandidaten (13%)

Ondanks de consensus vóór 13 juni, dat de situatie moet worden aangepast, blijft ze onveranderd met liefst 25 schijnkandidaten. Transparency International Belgium definieert een schijnkandidaat als elke kandidaat die op 13 juni 2010 verkozen werd en zich laat opvolgen. Indien een verkozen parlementslid federaal minister wordt, wordt deze overigens niet beschouwd als schijnkandidaat. Sommige leden van een regionale regering namen zelfs ontslag om de eed af te leggen in Kamer of Senaat, om dan snel weer hun post in die regionale regering op te nemen, zoals de Vlaamse ministers Muylers en Bourgeois en de Waalse minister Lutgen.

Transparency International Belgium telt in totaal **25 schijnkandidaten** bij de federale verkiezingen van 2010. In de Kamer en in de Senaat telde Transparency International Belgium **13 Vlaamse en 10 Franstalige verkozen effectieve kandidaten** die aan hun mandaat verzaakten.² Hierbij bevinden zich meer lijsttrekkers en hoog geplaatsten op de lijst (14) dan lijstduwers (9). Op een totaal van 190 (150+40) rechtstreeks verkozen leden in de beide parlementen betekent 23 schijnkandidaten **meer dan één op negen** (12,1 %). Bovendien gaven 2 opvolgers van deze schijnkandidaten hun zetel onmiddellijk door.

De 17 schijnkandidaten die in de **Kamer van Volksvertegenwoordigers** verkozen werden, vertegenwoordigen 449.380 voorkeurstemmen. Hun opvolgers kregen iets meer dan **een vierde** (142.954) van dit aantal stemmen achter hun naam.

¹ Zie enquête ‘Transparantie en Politiek’ op <http://www.transparencybelgium.be/index.php?id=108>

² Zie ook de artikels door de vzw ‘De wakkere burger’.

Voor de **Senaat** gingen maar liefst 1.630.612 voorkeurstemmen verloren aan de 8 schijnkandidaten. De verhouding tussen hun voorkeurstemmen en die van hun opvolgers is hier veel groter: met slechts 188.612 voorkeurstemmen, kregen de opvolgers net iets meer dan **een tiende** (11,6%) van de stemmen voor de effectieve kandidaten.

Grote verschillen tussen partijen

De grote winnaar van de verkiezingen, N-VA, levert de meeste schijnkandidaten. Acht kandidaten (inclusief opvolgers) verzaakten onmiddellijk aan hun nieuwe mandaat. Daarna volgen cd.H (5), PS (3), CD&V (3), SP.A (2), Open VLD (1), MR (1) en Vlaams Belang (1). Er zijn geen schijnkandidaten bij Ecolo en Groen! wat in overeenstemming is met hun partijprogramma's³.

Regels stellen

Op 13 juni 2010 zorgden alle schijnkandidaturen samen voor **een verspilling van maar liefst 2.079.092 voorkeurstemmen**. Verloren stemmen voor de burgers die zo hun voorkeur meenden te uiten, maar niet verloren voor de partijen. De schijnkandidaten worden vervangen door opvolgers die een opvallend lager aantal stemmen kregen. Dat zorgt voor parlementsleden met een meer bescheiden electorale legitimiteit, en voor volksvertegenwoordigers die het volk vaak niet kent. Dit komt de democratie zeker niet ten goede. Het is niet verbazingwekkend dat deze praktijk, die sinds lange tijd afgekeurd wordt, die de kiezer niet respecteert - de burger wordt gevraagd te stemmen, maar niet om te kiezen - ondersteund wordt door de meerderheid van de partijen die hier een groot voordeel uithalen. De druk van burgers, van de civiele samenleving, is noodzakelijk aangezien een meerderheid van partijen voordeel haalt uit deze problematiek en de oppositie niet voldoende doorweegt. De bereidheid om te veranderen, die bleek uit de pre-electorale enquête, is overduidelijk. De volgende regering zal hiernaar moeten handelen door regels te stellen.

KAMER

Naam	Partij	Aantal voorkeur stemmen	Plaats op de lijst	Zetelt in	Wordt vervangen door	Aantal voorkeur stemmen	Plaats op de lijst
BELET Ivo	CD&V	25 874	lijstduwer	Europees parlement	VANDEURZEN Jo (29 641) blijft Vlaams minister, KINDERMANS Gerald	11 176	1e opvolger
SIMONET Marie-Dominique	cd.H	19.346	2de plaats	Minister Franse gemeenschap	GEORGE Joseph	5 915	1e opvolger
LUTGEN Benoît	cd.H	33 038	lijsttrekker	Waals minister	VAN DEN ENDE - CHAPPELLIER Annick	4 482	1e opvolger
PONCELET Isabelle	cd.H	11 466	2de plaats	provinciaal gedeputeerde	ARENS Josy	15 972	1e opvolger
PREVOT Maxime	cd.H	20 226	lijsttrekker	Waals parlement	BASTIN Christophe	6 700	1e opvolger
CEREXHE Benoît	cd.H	9871	2de plaats	Brussel minister	DELACROIX - ROLLIN Myriam	5 718	1e opvolger
VAN DIJCK Kris	N-VA	15 607	lijstduwer	Vlaams parlement	WOLLANTS Bert	6 163	1e opvolger

³ http://www.groen.be/uploads/programma/10/13_Integere-politiek.pdf, <http://web4.ecolo.be/?Moderniser-le-systeme-electoral>

BREPOELS Frieda	N-VA	43 729	lijsttrekker	Europees parlement	WOUTERS Veerle	9 268	2de opvolger
PEUMANS Jan	N-VA	31 180	lijstduwer	voorzitter Vlaams parlement	LUYCKX Peter	11 816	1e opvolger
BOURGEOIS Geert	N-VA	45 848	lijsttrekker	Vlaams minister	MAERTENS Bert	8 083	1e opvolger
PICQUE Charles	PS	27 127	lijstduwer	Brussels minister- president	MADRANE Rachid	6 381	2de opvolger
DEMOTTE Rudy	PS	38 702	lijstduwer	minister-president Waalse gemeenschap	HENRY Olivier	9 262	1e opvolger
DAERDEN Michel	PS	72 194	lijstduwer	Waals parlement	GIET Thierry	12 482	1e opvolger
LAANAN Fadila	PS	15 222	3de plaats	Minister Franse gemeenschap	LALIEUX Karine	8 911	1e opvolger
PATRICK Janssens	SP.A	32 104	2de plaats	Vlaams parlement	GEERTS David	7 900	1e opvolger
LIETEN Ingrid	SP.A	23 205	lijsttrekker	Vlaams minister	KITIR Meryame	12 725	1e opvolger

SENAAT

Naam	Partij	Aantal voorkeur stemmen	Plaats op de lijst	Zetelt in	Wordt vervangen door	Aantal voorkeur stemmen	Plaats op de lijst
DEWINTER Filip	Vlaams Belang	200 024	lijsttrekker	Vlaams parlement	BUYASSE Yves	18 634	1e opvolger
STERCKX Dirk	Open VLD	55 676	lijstduwer	Europees parlement	TAELMANS Martine	25 119	1e opvolger
THYSSEN Marianne	CD&V	322 540	lijsttrekker	Europees parlement	CLAES Dirk	35 756	1e opvolger
DE WEVER Bart	N-VA	785 776	lijsttrekker	Vlaams parlement, keert terug naar de senaat als gemeenschaps- senator	DE GROOTE Patrick	33 008	1e opvolger
STEVENS Helga	N-VA	68 900	2de plaats	Vlaams parlement, keert terug nr senaat als gemeenschaps- senator	HOMANS Liesbeth (25 536) Vlaams parlement, keert terug naar de senaat als gemeenschapssena- tor, BOOGAERTS Frank	17 272	3de opvolger
MUYTERS Philippe	N-VA	44 282	lijstduwer	Vlaams minister	SEVENHANS Luc	15 734	3de opvolger
LOUIS Michel	MR	127 878	lijstduwer	Europees parlement	DEPREZ Gérard	43 148	1e opvolger

Voor meer info :

Bezoek onze website www.transparencybelgium.be

Contact :

Chantal Hébette-Van den Broeke, Président,
chantal.hebette@telenet.be

Xavier Vanden Bosch, Managing Director,
info@transparencybelgium.be